

Avizul Comitetului Economic și Social European privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD)

(2012/C 191/09)

Raportor: **dl Viliam PÁLENÍK**

La 25 octombrie 2011, Parlamentul European, și la 27 octombrie 2011, Consiliul, în conformitate cu articolele 178 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul Uniunii Europene au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD).

Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 3 aprilie 2012.

În cea de-a 480-a sesiune plenară, care a avut loc la 25 și 26 aprilie 2012 (ședința din 25 aprilie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 162 de voturi pentru, 5 voturi împotriva și 14 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 La 29 iunie 2011, Comisia Europeană a adoptat o propunere privind următorul cadru financiar multianual pentru perioada 2014-2020: un buget pentru realizarea Strategiei Europa 2020. În propunerea sa, Comisia a decis că politica de coeziune ar trebui să rămână un element esențial al viitoarei perspective financiare și să susțină Strategia Europa 2020.

1.2 Cooperarea teritorială europeană este unul dintre obiectivele politicii de coeziune și oferă un cadru pentru punerea în aplicare a unor acțiuni comune și schimburi de politici între actorii naționali, regionali și locali din diferite state membre.

1.3 Comisia prezintă numeroase exemple de investiții care au avut ca rezultat valoare adăugată, creștere economică și creare de locuri de muncă, fapt care nu ar fi fost posibil fără sprijin de la bugetul UE. Cu toate acestea, rezultatele arată, de asemenea, efectele dispersiei și ale lipsei de ierarhizare. Investițiile pentru creștere economică sunt cu atât mai importante într-un moment de precaritate a fondurilor publice în statele membre.

1.4 Cooperarea teritorială europeană are o importanță deosebită, datorită naturii și rolului său în cadrul politicii de coeziune. Ea contribuie la cooperarea la nivel transfrontalier, transnațional și interregional.

1.5 Distribuția propusă a resurselor financiare între diferitele componente ale cooperării teritoriale europene, respectiv între cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională, conferă o capacitate financiară suficientă fiecăreia dintre acestea.

1.6 CESE susține, de asemenea, orientarea spre intervenții axate pe tematici și spre priorități de investiții în cadrul fiecărei componente a cooperării, fără a neglija specificul și necesitățile fiecărei țări și regiuni.

1.7 CESE salută și susține încercarea de a simplifica normele la toate nivelurile implicate: beneficiari, autorități ale programului, state membre și țări terțe care participă, precum și Comisia.

1.8 CESE salută îndeosebi comasarea autorităților de management cu cele de certificare, simplificarea declarării costurilor, raportarea electronică și elaborarea de rapoarte anuale numai în 2017 și 2019.

1.9 Stabilirea unor indicatori comuni (astfel cum figurează în anexa la regulament) destinați evaluării rezultatelor concrete ale programelor individuale este, de asemenea, un element semnificativ, permițând o mai bună evaluare a rezultatelor și a eficienței anumitor intervenții structurale.

1.10 CESE susține implicarea directă a societății civile în întregul ciclu de programare (programare, punere în aplicare, monitorizare și evaluare), pe baza unui parteneriat egal.

1.11 Implicarea părților interesate din societatea civilă este importantă și în cazul proiectelor mai mici, care au potențialul de a spori valoarea adăugată a intervenției, în special în raport cu cooperarea transfrontalieră.

1.12 Asistența tehnică ar trebui utilizată în principal pentru mărirea capacității de absorbție a tuturor părților implicate în cooperarea teritorială europeană, astfel încât să susțină eficiența capacităților administrative fără a impune sarcini administrative suplimentare.

2. Elementele principale și contextul avizului

2.1 Temeiul juridic pentru punerea în aplicare a politicii de coeziune este articolul 174 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

2.2 Articolul 175 prevede că „statele membre își conduc politicile economice și le coordonează în vederea realizării, în egală măsură, a obiectivelor menționate la articolul 174. Formularea și punerea în aplicare a politicilor și acțiunilor Uniunii, precum și realizarea pieței interne țin seama de obiectivele menționate la articolul 174 și participă la realizarea acestora”.

2.3 Obiectivele Fondului social european, Fondului european de dezvoltare regională și Fondului de coeziune sunt definite la articolele 162, 176 și 177 din TFUE.

2.4 Articolul 174 din TFUE afirmă că „o atenție deosebită se acordă zonelor rurale, zonelor afectate de tranziția industrială, precum și regiunilor afectate de un handicap natural și demografic grav și permanent, cum ar fi regiunile cele mai nordice, cu densitate foarte scăzută a populației, precum și regiunile insulare, transfrontaliere și muntoase”.

2.5 Articolul 349 din TFUE afirmă că trebuie adoptate măsuri specifice pentru a ține seama de situația socială și economică a regiunilor ultraperiferice, exacerbată de anumite caracteristici proprii care le limitează drastic dezvoltarea.

2.6 La 29 iunie 2011, Comisia Europeană a adoptat o propunere privind următorul cadru financiar multianual pentru perioada 2014-2020: un buget pentru realizarea Strategiei Europa 2020. În propunerea sa, Comisia a decis că politica de coeziune ar trebui să rămână un element esențial al următorului pachet financiar și a subliniat rolul său esențial în ceea ce privește aplicarea Strategiei Europa 2020.

2.7 Propunerea face parte din pachetul legislativ privind politica de coeziune ⁽¹⁾ pentru perioada 2014-2020. Cooperarea teritorială europeană este unul din obiectivele politicii de

coeziune și oferă un cadru pentru punerea în aplicare a unor acțiuni comune și schimburi de politici între actorii naționali, regionali și locali din diferite state membre.

2.8 Evaluarea de către Comisie a cheltuielilor aferente politicii de coeziune din trecut a identificat numeroase exemple de investiții care au avut ca rezultat valoare adăugată, creștere economică și creare de locuri de muncă, fapt care nu ar fi fost posibil fără sprijin de la bugetul UE. Cu toate acestea, rezultatele arată, de asemenea, efectele dispersiei și ale lipsei de ierarhizare. Într-un moment în care fondurile publice sunt limitate și în care investițiile care favorizează creșterea economică sunt mai necesare decât oricând, Comisia a decis să propună modificări importante ale politicii de coeziune.

2.9 Cooperarea teritorială europeană are valoare deosebită deoarece:

- Problemele transfrontaliere pot fi rezolvate cel mai eficient prin cooperarea tuturor regiunilor implicate, pentru a se evita costurile disproporționate pentru unii și parazitismul pentru alții (de exemplu, poluarea transfrontalieră a mediului).
- Cooperarea poate oferi un mecanism eficient pentru schimbul de bune practici și pentru învățarea modului de difuzare a know-how-ului (de exemplu, îmbunătățirea competitivității).
- Cooperarea poate garanta că o soluție la o problemă specifică devine mai eficientă datorită economiilor de scară și realizării unei mase critice (crearea de grupuri pentru a încuraja cercetarea și inovarea).
- Guvernanța se poate îmbunătăți ca urmare a coordonării politicilor sectoriale, acțiunilor și investițiilor la scară transfrontalieră și transnațională.
- Relațiile cu vecinii UE prin intermediul programelor de cooperare la frontierele externe ale UE pot contribui la siguranță și stabilitate și la crearea de relații reciproc avantajoase.
- În anumite contexte precum bazinele maritime și regiunile de coastă, cooperarea și acțiunile transnaționale sunt indispensabile pentru a sprijini creșterea economică, ocuparea forței de muncă și gestionarea bazată pe ecosistem.
- Creează condiții pentru punerea în aplicare a strategiilor de dezvoltare macrorregională.

3. Observații generale

3.1 CESE sprijină obiectivul Comisiei de a prezenta mai clar caracteristicile cooperării teritoriale europene într-un regulament

⁽¹⁾ Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană și propunerea de regulament al Parlamentului european și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, care fac obiectul cadrului strategic comun, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european și Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 [COM(2011) 615 final] constituie cadrul legislativ principal și baza de discuție cu privire la forma viitoare a politicii de coeziune pentru perioada 2014-2020.

separat, facilitând astfel atât punerea sa în aplicare, cât și definirea domeniului de aplicare a FEDER în raport cu obiectivul european de cooperare teritorială ⁽²⁾.

3.2 Distribuția clară a resurselor financiare între diferitele componente ale cooperării teritoriale europene, respectiv între cooperarea transfrontalieră, transnațională și interregională, conferă o capacitate financiară suficientă fiecăreia dintre acestea. Această distribuție evidențiază fără echivoc că accentul este pus mai ales pe cooperarea transfrontalieră (73,24 % pentru cooperarea transfrontalieră, 20,78 % pentru cooperarea transnațională și 5,98 % pentru cooperarea interregională). Alocarea financiară pentru regiunile ultraperiferice este, la rândul ei, adecvată.

3.3 În ceea ce privește regiunile ultraperiferice (de exemplu, departamentele franceze de peste mări), ar fi utilă identificarea mai explicită a vecinilor acestora, care ar putea reprezenta potențiali parteneri.

3.4 CESE susține și orientarea spre intervenții axate pe tematici și spre priorități de investiții în cadrul fiecărei componente a cooperării ⁽³⁾. Cu toate acestea, flexibilitatea este, la rândul ei, importantă în acest domeniu, iar nevoile fiecărei țări în parte trebuie luate în considerare, în conformitate cu principiul subsidiarității.

3.5 Accentul pe anumite priorități din cadrul obiectivelor tematice și selectarea lor în conformitate cu programele (proiectele) de cooperare teritorială europeană individuale ar putea, de asemenea, susține obiectivul sporirii valorii adăugate a cooperării teritoriale europene.

3.6 CESE salută și susține încercarea de a simplifica normele la toate nivelurile implicate: beneficiari, autorități ale programului, statele membre și țările terțe care participă, precum și Comisia. Simplificarea procedurilor administrative ar putea spori semnificativ valoarea adăugată a politicii de coeziune în cadrul cooperării teritoriale europene ⁽⁴⁾.

3.7 Cu toate acestea, simplificarea normelor trebuie pusă în aplicare în mod consecvent și la nivel național și regional, pentru a evita sarcinile administrative excesive. CESE recomandă Comisiei Europene să monitorizeze și să reducă

activ crearea de sarcini administrative excesive la nivel național și regional, în limitele prerogativelor și competențelor sale.

3.8 Un element important legat de monitorizare și evaluare este crearea unui cadru comun pentru elaborarea rapoartelor anuale pentru 2017 și 2019 și pentru orientarea acestora spre rezultate, astfel cum se specifică la articolul 13 alineatul (3) din Regulamentul privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană.

3.9 Stabilirea unor indicatori comuni (astfel cum figurează în anexa la regulament) destinați evaluării rezultatelor concrete ale programelor individuale finanțate în cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană este, de asemenea, un element semnificativ, permițând o mai bună evaluare a rezultatelor și a eficienței anumitor intervenții structurale.

4. Observații specifice

4.1 CESE salută încercările Comisiei de a simplifica normele. CESE salută îndeosebi comasarea autorităților de management cu cele de certificare, simplificarea declarării costurilor, raportarea electronică și elaborarea de rapoarte anuale numai în 2017 și 2019.

4.2 Experiența în domeniul cooperării teritoriale în statele membre arată că o implicare sporită a societății civile este importantă, mai ales pentru ca resursele financiare destinate intervenției în domeniu să fie orientate spre proiecte ale societății civile.

4.3 Comitetul sprijină implicarea directă a societății civile, pe baza unui parteneriat egal, în întregul ciclu de programare:

— analiza și programarea strategică,

— punerea în aplicare a proiectelor și

— monitorizarea și evaluarea.

4.4 În acest context, ar fi oportun să se examineze posibilitatea constituirii unei rezerve din finanțarea utilizată pentru proiecte destinate autorităților locale și regionale (de exemplu, pentru nevoile autorităților regionale) și pentru diferite părți interesate ale societății civile. În anumite domenii, autoritățile locale și regionale ar trebui să invite societatea civilă organizată să ia parte la parteneriate de proiecte, încă din faza elaborării proiectului.

⁽²⁾ A se vedea și Avizul CESE privind gruparea europeană de cooperare teritorială – modificări (A se vedea pagina 53 din prezentul Jurnal Oficial).

⁽³⁾ Principiul orientării tematice a fost susținut în Avizul CESE pe tema celui de-al cincilea raport privind coeziunea, JO C 248, 25.8.2011, p. 68, la punctele 2.2.5 și 6.14. De asemenea, CESE insistă de multă vreme asupra nevoii de simplificare a procedurilor administrative și contabile, de exemplu în Avizul privind parteneriatele eficiente în cadrul politicii de coeziune, JO C 44, 11.2.2011, p. 1, și în Avizul privind al cincilea raport privind coeziunea, JO C 248, 25.8.2011, p. 68.

⁽⁴⁾ Simplificarea normelor politicii de coeziune a făcut obiectul mai multor avize ale CESE, printre care avizele publicate în JO C 248, 25.8.2011, p. 68 și JO C 44, 11.2.2011, p. 1.

4.5 În conformitate cu principiul parteneriatului ⁽⁵⁾, este important să se pună accentul pe sprijinirea părților interesate din cadrul societății civile prin intermediul unor proiecte specifice (precum microproiectele), care au potențialul de a spori valoarea adăugată a intervenției în cadrul cooperării teritoriale (în special în domeniul cooperării transfrontaliere), implicând astfel în cooperare entitățile de dimensiuni mai mici ale societății civile.

4.6 CESE subliniază nevoia unei mai bune informări și publicități în statele membre cu privire la aceste instrumente și

regulamente. De asemenea, este la fel de importantă prezentarea unor exemple de bune practici din cadrul unor proiecte deja realizate.

4.7 Este important să se aibă în vedere și implicarea și rolul entităților private non-profit ca parteneri principali în proiecte.

4.8 Asistența tehnică din cadrul obiectivului de cooperare teritorială europeană ar trebui utilizată pentru sporirea capacității de absorbție a potențialilor destinatari finali ai sprijinului și pentru sporirea eficacității capacităților administrative ale autorităților de management, în vederea eliminării sarcinilor administrative excesive.

Bruxelles, 25 aprilie 2012

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Acest principiu a fost susținut de către avizele CESE publicate în JO C 248, 25.8.2011, p. 68 și JO C 44, 11.2.2011, p. 1, precum și în intervențiile publice ale reprezentanților CESE de la Gödöllő, în iunie 2011, și de la Gdansk, în octombrie 2011.